

Vrede over Israël

Jaargang 49
Nummer 4
September 2005

Van de redactie 2

Israël roept om recht 3

**Zinloze haat en dwaze liefde;
rouwen om de tempel van
Jeruzalem** 6

Land voor vrede 12

Klaagliederen en Zacharia 14

Berichten vanuit het CIS 15

*Vastendag Tisha beAv
ter herinnering aan
de verwoesting van
de Eerste en Tweede
Tempel*

Tweemaandelijks orgaan, uitgegeven door Deputaten
'Kerk en Israël' van de Christelijke Gereformeerde
Kerken in Nederland

Van de redactie

In dit nummer besteden we aandacht aan Tisha beAv (9de van de Joodse maand Av), de vastendag ter herinnering aan verwoesting van de Eerste en Tweede Tempel.

Daarnaast wordt aandacht gegeven aan het Centrum voor Israëlstudies (CIS) waarin we als Christelijke Gereformeerde kerken participeren.

U treft drie scribenten aan die in verschillende functies bij het CIS berokken zijn.

In de eerste plaats dr. J. Hoek. Hij verzorgt de Schriftstudie over Psalm 137. Daarin brengt het volk Israël, levend in ballingschap, het verlangen naar Jeruzalem onder woorden. Tegelijk 'roept Israël om recht' in dit lied.

Vervolgens schrijft de Israëlconsulent van het CIS, drs. C.J. Rodenburg, over de betekenis van de 9de Av en de wijze waarop deze dag door Israël wordt beleefd.

De actualiteit van de ontruiming van de nederzettingen in de Gazastrook klinkt er in door.

In het slotartikel verschaft drs. M. van Campen, directeur van het CIS, ons informatie over het functioneren van het Centrum voor Israëlstudies, gedurende de drie jaren van zijn bestaan.

Daarnaast het artikel 'Land voor vrede' van de van de Christelijke Gereformeerde deputaat Cor van der Spek.

Het artikel sluit aan bij dat van drs. C.J. Rodenburg. De worsteling met de vraag of land in Israël afgestaan mag worden aan niet-Joden, wordt door twee tegengestelde Joodse stemmen indringend aan de orde gesteld.

Op Tisha beAv wordt het verdriet om het verlies van de tempel stem gegeven door de lezing van het boek Klaagliederen. U treft, thematisch geordend, enkele karakteristieke teksten uit dit boek aan. Daarnaast van de profeet Zacharia een paar woorden van hoop op herstel.

In het vervolg zullen de artikelen die van het Centrum voor Israëlstudies afkomstig zijn, voorzien worden van het CIS-logo.

Israël roept om recht

Dr. J. Hoek

De slotwoorden van Psalm 137 lijken koren op de molen van hen die beweren dat religie altijd uitmondt in agressie, of het nu om het christendom, het jodendom of de islam gaat. Deze psalm is een prachtige psalm met een volgens velen afschuwelijk slot.

*Aan Babels stromen zaten wij gevangen,
Daar weenden wij van weemoed en verlangen.*

Hoe trok ons hart naar huis, wij treurden om Jeruzalem, des Heren heiligdom.

*O dagen van weleer, o heilige stede,
Wie ver van Sion leeft, is zonder vrede.*

Het is een gevoelvol gedicht, dat in allerlei variaties en uitvoeringen van popsong tot opera bekend en geliefd is. Mensen herkennen er iets in van het heimwee van gedeporteerden, asielzoekers en andere ontheemden. We denken zeker ook aan de Sjoah, aan de verschrikkingen die de Joden gedurende het Hitler-regime hebben moeten ondervinden.

De wrede vijanden in Babel spotten echter met dit heimwee. Ze strooien zout in de wonden van de ontheemden: 'Kom, zing nog eens zo'n mooi Sionliedje! Dat kunnen jullie Joden toch zo goed?' Jodenhaat is altijd weer indicatie van vijandschap tegenover de Eeuwige. De pelgrims in Psalm 137 gaan niet op de tartende oproep in. In plaats van het gevraagde lied klinkt een sombere weeklacht. Letterlijk en figuurlijk laten ze de harp aan de wilgen hangen. Jeruzalem is voor de balling onvergetelijk. Zijn hand

mag verlamd worden, - zodat hij nooit meer een muziekinstrument kan vasthouden - , zijn tong mag voorgoed vastkleven aan zijn gehemelte, - zodat hij nooit meer kan zingen - , als hij Jeruzalem uit het hart verliest. De liefde voor Gods stad en huis kunnen alle vijanden bij elkaar niet wegnemen. De levende God bewerkt zelf door zijn Geest dat de Joden door alles heen trouw blijven aan Jeruzalem, tot op de dag van vandaag.

Intussen laait er kennelijk ook een andere vlam, de vlam van haat en wraakzucht. We horen deze ballingen niet zeggen 'Vader in de hemel, vergeef het hun, want zij weten niet wat ze doen'. Integendeel, ze prijzen de wreker gelukkig die als represaillemaatregel onschuldige kinderen wreed zal verpletteren tegen de rotsen! *Welgelukzalig zal hij zijn, die uw kindertjes grijpen, en aan de*

7 Reken o HERE, de kinderen Edoms de dag van Jeruzalem toe; hun die zeiden: Breek af, breek af, tot op de grond ermee!

8 Gij, dochter van Babel, ter verwoesting bestemde, gelukkig hij, die u zal vergelden hetgeen gij ons hebt aangedaan,

9 gelukkig hij, die uw kinderen zal grijpen en tegen de rots verpletteren.

Schriftstudie
n.a.v.

Psalm 137: 7-9

Israël roept om recht

Ballingen, onderweg naar Mesopotamië

steenrots verpletteren zal. Een exclamatie waarbij je de schrik om het hart slaat, schijnbaar een heel ernstige ‘slip of the tongue’.

Hoe kunnen zulke woorden in de Bijbel staan, terwijl ze toch het radicale tegendeel lijken te zijn van de woorden en het voorbeeld van Jezus? Laten we niet te gemakkelijk kritisch commentaar geven. Je moet de situatie in ogenschouw nemen. Het gruwelijke beeld van het verpletteren van kindertjes tegen de scherpe rotspunten past binnen de oorlogsmethoden van die tijd (2 Kon. 8 : 12; Hosea 10 : 14; 14 : 1; Nahum 3 : 10). We kunnen hier dus denken aan het beginsel van ‘oog om oog, tand om tand’. De wreedheden van de Babyloniërs mogen als een boemerang naar hen zelf terugkeren.

Menselijkerwijs is die gepassioneerde uitroep best te plaatsen. Is het niet mooi dat de Here hieraan ruimte geeft in zijn Woord? Bij God is kennelijk begrip voor mensen die

diep in hun hart zijn gekrenkt en getergd.

Wat heeft dit met *geloof* te maken? Hier klinkt niet een oproep om zelf een wraakactie te ondernemen en wordt niet terrorisme verheerlijkt dat met zelfmoordacties werkt. Ten diepste wordt hier de zaak in Gods hand gelegd. Hij zal het onrecht zien en Hij zal het wreken. Immers, wie Jeruzalem vertrapt, trapt op zijn hart. Wie zijn volk aanrandt, die randt zijn oogappel aan. Babel, Antiochus Epiphanes, Herodes, Hitler enzovoorts kunnen heel ver gaan, maar hun ondergang staat vast vanaf het moment dat ze hun haat en vernietigend geweld tegen het volk der Joden richten.

In Psalm 137 roept de arme en ellendige luid tot God om hulp tegenover de vijanden en blijft ondanks alles hoop vestigen op de HERE, de God van het verbond. Israëls roep om recht staat hier niet in het kader van nationalistisch fanatisme. De geestelijke strijd tussen God en de antimachten is aan de orde. Babylon staat tegenover Jeruzalem, zoals de satan tegenover God staat. In het optreden van de vijanden blijkt een demonisch karakter. Heeft de HERE niet zelf volgens Genesis 12 tot Abraham gezegd toen Hij hem riep uit Ur: *En Ik zal zegenen die u zegenen, en vervloeken die u vloekt; en in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden?* De kinderen van Abraham in Babylonische ballingschap herinneren Hem aan zijn eigen belofte als zij vragen: *‘o God, vervloek degene die ons vervloeken?’*

Hier spreekt diep vertrouwen in

Israëls roep om recht staat hier niet in het kader van nationalistisch fanatisme

het rechterschap van God. Het gaat om de handhaving van Gods eer. Er openbaart zich geloofskracht en overtuiging in die op het eerste gezicht zo grove en ongeestelijke woorden. We kunnen niet zeggen dat dit nu 'typisch oudtestamenteel' of erger nog: 'typisch joods' zou zijn. Woorden van vloek over de hardnekkige vijanden van God en zijn volk vinden we evenzeer op vele plaatsen in het N.T. Denk bijv. aan Openbaring 19 met het gejuich over de val van Babylon als bolwerk van goddeloosheid en ongerechtigheid. Of ook aan de roep om recht van 'de zielen onder het altaar' in Openbaring 6. De boodschap van de Bijbel is niet zoetsappig. Zeker, zowel het O.T. als het N.T. gebieden ons de liefde tot de naaste als onszelf. Het N.T. leert ons nog duidelijker dan het O.T. dat we ook voor vijanden moeten bidden en geen kwaad met kwaad mogen vergelden. Hetzelfde N.T. spreekt echter niet minder, eerder nog indingender over de toorn van God. Terwijl we van harte bidden om de bekering van de vijanden, verstaan we toch deze roep om recht. Het heden waarin wij leven, wordt gekleurd als de tijd van Gods geduld en genade. De tijd van het zaaien van het goede zaad van het evangeliewoord is nu aan de gang. Koren en onkruid moeten samen opgroeien tot aan de dag van de oogst. De zaaier is pas in de oogsttijd de maaier. In deze tussentijd geven we de vijand gelovig over in de hand van Hem die rechtvaardig oordeelt, 1 Petr. 2: 23. Als het goed is, haten we de zonde, maar blijven we tot het einde toe bewogen over

de zondaars. We nemen tegenover de vijanden de toevlucht tot God en roepen Hem aan om redding en bescherming. We bidden regelmatig en vurig voor onze medechristenen die verdrukt worden, alsook voor Joden die gediscrimineerd en bedreigd worden. We blijven geloven dat Gods vijanden vergaan en dat Gods ballingen thuis komen.

Het gaat om de handhaving van Gods eer

Jeremia weent over de verwoesting van Jeruzalem

Zinloze haat en dwaze liefde; rouwen om de tempel

Klaagmuur

Toen ik rond half twaalf's avonds besloot naar huis terug te keren, kostte het grote moeite me een weg te vinden door de stroom tegenliggers. De Oude Stad werd sinds het vallen van de avond overspoeld door bezoekers. Het was een komen en gaan van honderden, nee duizenden mensen tot diep in de nacht. Hun doel: de Klaagmuur.

Eerder op de avond was ook ik naar het plein voor de Klaagmuur gelopen en dan vooral om te zien wat er daar zou gaan gebeuren tijdens deze voor het Jodendom bijzonder dag, die begon op zaterdagavond 13 augustus. Het leek heel wat te

worden, getuige de vooraankondiging van een rondgang om de Oude Stad heen, die door de gemeente Jeruzalem werd georganiseerd en de huis-aan-huis folder die me opriep mee te doen aan een wandeling van het Stadhuis naar de Klaagmuur (en de Israëliische vlag mee te nemen). Beide activiteiten heb ik bij nader aanzien toch maar laten schieten. De eerste trok maar een handjevol belangstellenden en bleek vooral een toeristische, informatieve wandeling te zijn. De tweede activiteit had een duidelijk politieke lading; ze werd georganiseerd door een organisatie die is verbonden met de bewoners van nederzettingen. Zo ging ik dus alleen op weg naar het Joodse hart van de Oude Stad. Onderweg veel controleposten en soldaten. Een rabbijn met in zijn kielzog een groep jongeren had het aan de stok met een van hen omdat de groep via een vastgestelde route de Oude Stad moest verlaten, maar dat niet wilde. Hoe dichterbij de Klaagmuur kwam, hoe meer mensen ik zag lopen op sandalen, sportschoenen, bootschoenen en soms zelfs op blote voeten. Ze waren zonder twijfel op weg naar de Kotel (de muur), overblijfsel van de eens zo indrukwekkende tempel die in het jaar 70 werd verwoest. Met het vallen van de avond was de 9^e van de maand Av begonnen, de datum waarop Joden de verwoesting van de tempel herdenken en bewenen.

Jeruzalem bij avond

Met het vallen van de avond was de 9^e van de maand Av begonnen

Op het plein voor de Klaagmuur was het een gewemel van mensen. Verspreid over de enorme ruimte zaten mensen alleen, in tweetallen of in groepen op de grond. De afscheiding tussen mannen en vrouwen vlak voor de muur was voor de gelegenheid verlengd met behulp van verplaatsbare panelen. Het gehele plein was nu in tweeën gedeeld, overigens zonder enig resultaat, want mannen en vrouwen liepen vrij heen en weer. Wat me vooral opviel was dat zoveel mensen druk aan het fotograferen waren. Niet alleen de taferelen bij de Klaagmuur werden vastgelegd, veel mensen fotografeerden elkaar. De stemming was daardoor verre van droevig; eerder opgewekt en vrolijk. De vrouw die daar blootsvoets en in jute zakken gekleed tussendoor liep viel een beetje uit de toon.

Ondertussen ging het er wel serieus aan toe voor degenen die het avondgebed baden of de speciale liturgie voor de avond van de 9e Av volgden. Een van de belangrijkste onderdelen daarvan is de lezing van het boek Klaagliederen. Indrukwekkend vond ik het te zien en horen hoe jong en oud, orthodox en niet zo orthodox, man en vrouw, door elkaar zaten en samen of slechts enkele stappen van elkaar verwijderd dit boek lezen.

En toch, steeds weer speelde een gedachte door mijn hoofd, een vraag eigenlijk. Waarom komen zovelen naar hier, naar een muur, die heilig heet omdat ze herinnert aan de heilige tempel die boven op het tempelplein stond. Is dat, met alle respect, niet dwaas? Betekent het niet vooral dat het Jodendom steeds weer naar achteren kijkt, naar wat was en niet meer is. Zit het Jodendom niet, in tegenstelling tot het toekomstgerichte christendom, gevangen in het verleden?

9^e Av

Anders dan het christendom, kent de Jodendom verschillende dagen van rouw

Klaagliederen lezen

en treurnis. De belangrijkste daarvan is de 9^e van de maand Av, Tisha beAv. Op die datum lijkt wel een vloek te rusten, zoveel rampen het Joodse volk op of rond die dag troffen.

Hoewel niet geheel zeker, zijn er aanwijzingen dat al in de oudheid gevestigd werd om de verwoesting van de eerste tempel in Jeruzalem in het jaar 567 vC. In elk geval werd dit binnen enkele eeuwen na de verwoesting van ook de tweede tempel in het jaar 70 een gewoonte. De bronnen die we hebben noemen verschillende data waarop deze rampen plaatsvonden, maar ze liggen dicht bij elkaar en uiteindelijk is in de Joodse traditie de 9^e van de maand Av vastgesteld als treurdag.

De dubbele vernietiging van het Heiligdom heeft het Joodse volk diep getroffen en haar verdere bestemming enorm beïnvloed. Nabij de huidige tempelberg zijn nog verschillende getuigen te vinden van de glorie van de tweede tempel. Resten van toegangspoorten en van de enorme trap die het tempelplein verbond met de stad, stukken van de dragende muur, zoals de Klaagmuur. Onvoorstelbaar grote stenen, door de Romeinen naar beneden geworpen, liggen nog steeds op dezelfde plaats.

Een van de belangrijkste onderdelen daarvan is de lezing van het boek Klaagliederen

VANUIT JERUZALEM

Sporen van verwoesting door Romeinen

Niet alleen de verwoesting van twee tempels, maar ook andere rampen die het Joodse volk in latere tijden troffen worden herdacht. Zoals de verdrijving van de Joden uit Spanje in het jaar 1492 (het decreet daartoe werd uitgevaardigd op precies deze dag). De Joodse traditie voegt er andere gebeurtenissen aan toe, die eenzelfde strekking hebben. Een ervan is de straf van een veertig jaar duren verblijf in de woestijn, die het volk opgelegd kreeg omdat het naar de angstige verspieters luisterde en het beloofde land niet wilde intrekken. Ze geloofden in de slechte interpretatie van het goede, zoals een Joodse uitlegger deze week zei. De beslissing van God viel op de 9^e Av.

Klaagliederen op pantoffels

De rampspoed krijgt, in al zijn verscheidenheid en diepte, een stem als tijdens de 9^e Av het boek Klaagliederen wordt gelezen.

“Ach, hoe eenzaam zit zij neer, de eens zo levendige stad.

Een weduwe is ze geworden, zij die groot was onder de volken, de vorstin van de gewesten is tot slavernij vervallen.

Heel de nacht weent zij, haar wangen zijn nat van tranen.

Er is niemand die haar troost, niemand van haar vele minnaars;

geen vriend bleef haar trouw, allen zijn haar vijandig gezind.”(Kl. 1:1-2)

Het gehele boek wordt zittend op de grond, op een gedragen toon gelezen. Dat gebeurt zodra de dag met het vallen van de avond begint, in de synagogen en bij Klaagmuur.

De 9^e Av is geen zwerfsteen in de tijd. Er is een voor en een na. Drie weken duurt de periode die toeloopt op rouwdag Tisha beAv. Het begin ervan wordt gemarkeerd door de 17^e van de maand Tammuz. Volgens de traditie slaagden de belegeraars van Jeruzalem er die dag in om door de muur van de stad heen te breken.

De verovering van de stad door koning Nebukadnessar volgde drie weken later, op de 9^e Av van het jaar 586 vC.

De weken worden gemarkeerd door toenemende droefheid en verschillende vormen van onthouding. Met name de laatste negen dagen (vanaf de 1^e Av) is vasten gebruikelijk. Er worden geen nieuwe kleren gekocht of vers fruit gegeten. Mannen scheren zich niet. Op de 9^e dag mondt dit uit in een volledig afzien van eten en drinken, het niet-dragen van leren schoenen en seksuele onthouding.

Maar er is ook een na. De zeven weken na Tisha beAv vormen een periode van troost. Veelvuldig wordt er uit het laatste deel van Jesaja, vanaf hoofdstuk 40, gelezen; “Troost, troost mijn volk”. De zekerheid dat God genadig is, de hoop op herstel wint weer aan kracht. Vasten wordt omgekeerd in vreugde, zoals Zach 8 :19 zegt.

Onze huizen in de handen van vreemdelingen

Over Tisha beAv in het jaar 5765, dit jaar, hing als een donkere wolk de geplande start van de evacuatie van Joden uit de Gazastrook en enkele nederzettingen in de Westbank. De ellende van het verleden krijgt een eigentijds gezicht. Joden moeten opnieuw het veld ruimen. Het tijdelijke uitstel van de ontruiming tot na de rouwperiode heeft daar niets aan kunnen veranderen.

De tegenstanders van Sharons plannen grepen Tisha beAv bewust aan om hun pijn een extra dimensie te geven. In de week ervoor werd een grote bijeenkomst gehouden bij de Klaagmuur en toen Tisha beAv op zaterdagavond 13 augustus begon werd de bevolking opnieuw opgeroepen om in het oranje en met vlaggen naar de Klaagmuur te komen. Velen hoopten op hemelse interventie, zodat Sharons boze plannen zouden worden stopgezet.

In de Messiaanse gemeente waar ik op zondag 14 augustus het slot van de rouwdag meemaakte, werd opnieuw het boek Klaagliederen gelezen. De tekst kwam verschillende keren heel dichtbij en leek wel te spreken over het heden:

“Ons erfdeel is overgegaan naar vreemdelingen, onze huizen naar buitenlanders.” (Kl. 5:2) De voorganger van de gemeente onderbrak de lezing en merkte op hoe pijnlijk het is om te zien gebeuren dat Joodse dorpen worden ontruimd en straks in handen van anderen zullen zijn. Tot mijn verrassing voegde hij eraan toe dat we ook objectief naar de situatie moeten kijken. Zelf had hij, vertelde de voorganger, tientallen jaren in een huis in Jeruzalem gewoond, dat tijdens de oorlog van 1948 was verlaten door Arabieren. “Ik heb het nooit hoeven kopen en zelfs nooit huur betaald om erin te wonen”. De pijn van het moment wordt er weliswaar niet minder van, maar wordt wel gerelativeerd.

Mannen die Klaagliederen lezen

Een nieuwe tempel

Rouwen om de tempel lijkt vooral terugkijken naar de ellende en het heden in dat licht bekijken. Af en toe gaat dat gepaard met wat je bijna verheerlijking van de tijd dat er nog wel een tempel was moet noemen. Jeruzalem was godsdienstig, sociaal, economisch en juridisch centrum van het volk. Er was oprecht meeleven tussen mensen, er werd werkelijk recht gesproken, om maar een paar voorbeelden te noemen.

De jongens van het Tempelinstituut willen ook niets liever dan dat de tempel weer wordt gebouwd op de plek waar hij stond. Ze betreuren de beslissing die de toenmalige regering in 1967, na de verovering van Jeruzalem nam, om de tempelberg met rust te laten en Joodse gebedsdiensten niet toe te staan. Voor deze groep Joden heeft de nieuwe tempel vooral met gehoorzaamheid aan de Thora te maken. Daarin staat nu eenmaal de opdracht een tempel te bouwen en een woonplaats voor God te scheppen en daarom bereiden zij zich voor door alvast speciale tempelattributen, zoals wierookvaten, menora, halve shekels, te vervaardigen. Zelfs de rode koe, die volgens Numeri 19 nodig is bij een vrijwel onbegrijpelijk reinigingsritueel schijnt ergens in het land gefokt te worden. De bevrijding van de tempelberg is voor deze groepering een heilige opdracht die duizenden jaren geleden al werd aangekondigd door de profeten.

De tegenstanders van Sharons plannen grepen Tisha beAv bewust aan om hun pijn een extra dimensie te geven

VANUIT JERUZALEM

Hoewel hun activiteiten in het oog springen en anders suggereren is de herbouw van de tempel niet echt een gespreksonderwerp onder religieuze Joden. In het algemeen wordt gezegd dat de Messias eerst moet komen en dat de tempel daarna wel komt (of niet). Vooral liberale Joden weten niet zo goed raad met het onderwerp tempel. Ze nemen liever de ervaring van verwoesting en rouw als uitgangspunt en verbinden die dan met de noodzaak actie te ondernemen voor de wereldvrede.

Ook het Opperrabbinaat loopt niet erg warm voor een nieuwe tempel. De rab-

speelt deze problematiek al helemaal niet. De zionisten noemden het land Israël de tempel en voegden eraan toe dat die nooit verwoest zou worden. En in intellectuele kringen was het de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem die wel de nieuwe tempel werd genoemd. Hoog torent het universiteitscomplex boven de stad uit, als om haar superioriteit te onderstrepen.

Inkeer

Het Jodendom werd na het jaar 70 wel gedwongen om zonder tempel verder te gaan en is daar ook goed in geslaagd. Het godsdienstige en sociale leven werd nu georganiseerd rond de synagoge, het gebed, daden van barmhartigheid en thorastudie. Dat ontnemt aan de tempel zijn noodzakelijkheid. Maar wat is dan precies de betekenis van het rouwen om de tempel en de rampen die het Joodse volk zijn overkomen?

De centrale vraag achter de droefheid is steeds weer hoe het zover heeft kunnen komen dat grote rampen over het Joodse volk kwamen en wat er nodig is voordat God weer in het midden van zijn volk kan wonen. Tot een antwoord op die vraag kom je alleen door zelfreflectie, door kritisch in de spiegel te kijken. De eerder genoemde opmerking van de voorganger is daar een goed voorbeeld van. Het gaat niet aan beschuldigend naar de ander te wijzen. Tisha beAv vraagt je welk aandeel je zelf hebt gehad.

De klassieke oorzaken die de Joodse traditie noemt zijn afgodendienst, immoreel gedrag en bloedvergieten voor de verwoesting van de eerste tempel en zinloze haat voor de verwoesting van de tweede tempel (Talmoed Bavli, Joma 9b). Vooral de vraag wat dat laatste betekent wordt vele malen gesteld in de periode voor de 9e Av. In de kern komt het hierop neer, dat door de verdeeldheid van Joden

Toegang verboden

bijnen verklaarden het tempelplein al jaren geleden tot verboden gebied voor Joden, vanwege de Heiligheid van het terrein. Een bordje bij een toegangsweg naar het plein maakt de voorbijganger hierop attent. Elke poging om de moskee die nu op het tempelplein staat te verwoesten en een tempel te bouwen wordt daardoor al in de kiem gesmoord.

Voor het niet-religieuze deel van Israël

De centrale vraag achter de droefheid is steeds weer hoe het zover heeft kunnen komen dat grote rampen over het Joodse volk kwamen

onderling de belagers nauwelijks tegenstand ondervonden en verwoesting het gevolg was. In een tijd waarin de bevolking sterk verdeeld is over cruciale beslissingen met het oog op de toekomst van de staat Israël is de thematiek van Tisha beAv dus uiterst actueel.

Tussen de engten

Ik sluit af met een impressie van een studiebijeenkomst die door het Joods orthodoxe opleidingscentrum Pardes werd georganiseerd. Een betere illustratie van de aard en betekenis van Tisha beAv kan ik niet geven.

In een grote zaal, gevuld met op de grond zittende jongeren en ouderen, legde een rabbijn de vraag op tafel hoe de verlossing van het Joodse volk zal plaatsvinden. Hij gebruikte een kort gedicht van Rav Kook, de eerste Opperrabbijn van Israël, als uitgangspunt.

*“Vanuit de engten wordt het volk verlost,
door leraren gewapend met geestelijke kracht
die geen slaande stok nodig hebben.”*

De achtergrond van het gedicht vormt de tekst uit Klaagliederen 1:3, waar staat dat Juda geen rust vindt en al haar vervolgers haar achterhalen tussen de engten. De periode voor de 9e Av wordt daarom ook wel de tijd ‘been hametzarim’ genoemd, tussen de engten.

Hoe kan verlossing dan tot stand komen? Niet door geweld en fysieke kracht, maar door vertrouwen en geloof, door geestelijke kracht. En daar schort het vaak aan bij mensen, zoals bij de verspieters en het volk Israël die het beloofde land niet durfden ingaan. Een voorbeeld van geestelijke kracht is de verkondiger van goed nieuws waar Jesaja 40:9 over spreekt. Hij verkondigt de steden van Juda: jullie hoeven niet bang te zijn, “want hier is uw God”. Maar in plaats van het hen toe te roepen zegt hij het hen, als in een gesprek. In een discussie kan degene die het hoogste woord voert en zijn stem verheft de winnaar lij-

Een communicatiebedrijf speelt handig in op de situatie en zegt tegen voorstanders (blauw) en tegenstanders (oranje): “We moeten contact blijven houden”

ken, maar heeft hij ondertussen de ander verloren zonder het te beseffen. Zelfs als je al je arm opheft om te gaan slaan, heb je het gesprek verloren.

Verlossing komt op een andere wijze tot stand. “Als wij zijn vernietigd en de wereld met ons is vernietigd door haat zonder oorzaak, dan zullen wij worden herbouwd en zal de wereld met ons worden herbouwd door liefde zonder oorzaak”, stelde Rav Kook eens kernachtig.

Die gedachte sprak me erg aan. De haat die in ons woont en haat om niet is, zonder oorzaak, zonder reden, moet worden tot liefde om niet.

De rabbijn sloot af met de opmerking dat dat zelfs zo moet zijn als we oog in oog staan met een ander die zijn hand tegen ons verheft. Weer werd ik getroffen. Ik herinnerde me de zin in Klaagliederen die spreekt over het toewenden van je wang aan wie je slaat (Kl 3:30). Leerde Jezus ons niet zo te leven? Die dwaze levenshouding blijkt dichter bij het Jodendom te staan dan ik dacht.

Het Jodendom blijkt alles behalve gevangen in het verleden en vlucht ook niet weg naar de toekomst, maar staat met beide benen in het hier en nu. Daar kunnen we als christenen een voorbeeld aan nemen.

**Vanuit
de
engten
wordt
het volk
verlost**

Land voor Vrede

De ontmanteling van Joodse Twee Joodse visies

**Het land
is van ons.
Dat staat
geschreven
in de
Thora.**

De ontmanteling van alle Joodse nederzettingen in de Gaza-strook en vier dorpjes van de Westoever, gepland in de tweede helft van augustus, doet in Israël heel veel stof opwaaien. Totaal zullen ruim 8.000 kolonisten moeten verhuizen, hetzij naar Israël, hetzij naar andere nederzettingen op de Westoever. De discussies zijn fel en de demonstraties tegen deze gedwongen verhuizing worden grimmiger.

In de Figaro van 7 juni j.l. werd het standpunt van ultra-orthodoxe Joden belicht. Het ontruimingsprogramma van Sharon is gericht tegen het Joodse volk. Het land is van ons. Dat staat geschreven in de Thora. Daarbij doet het er niet toe wie hier het eerst was. “Het is niet zonder grond om te geloven in een Goddelijk ingrijpen, teneinde het onzalige ontmantelingsplan van Sharon te stoppen” zeggen de ultra-orthodoxen, “en dat kon wel eens gebeuren bij de komst van de Messias”.

Zoals staat in de Tenach beloofde God het land Kanaän aan de Israëlieten. De Gaza-strook en de Westoever behoren tot dat beloofde land. Een zogenaamde “Din Thora” – een rabbijnse wetelijke beslissing – verbiedt het overdragen van delen van “Eretz” Israël aan niet-Joden.

Volgens de politie vormen deze ultra-orthodoxe Joden maar een kleine minderheid van 15% onder de kolonisten en maar 2% van de totale Joodse bevolking van Israël. De Israëlische journalist Akiva Eldar vindt het onbegrijpelijk, dat een bevolkingsgroep van niet meer dan 2% het voor elkaar krijgt om besluiten tot overdracht van bezette gebieden te blokkeren.

De kolonisten, die alle Palestijnse gebieden claimen, doen dit, ondanks de wetenschap, dat bij annexatie daarvan de Joden binnen tien jaar een minderheid zullen vormen in eigen land. Die wetenschap brengt juist seculiere Joden tot het standpunt voorstander te zijn van een verzelfstandiging van het grootste deel van de bezette gebieden en ook zij beroepen zich op de Thora.

Zo laat Mordechai Cogan, historicus, verbonden aan de afdeling Joodse Geschiedenis van de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem, in het dagblad Haaretz in dezelfde junimaand een heel ander geluid horen. Hij schrijft:

De Thora schetst twee kaarten van Israël. Eén kaart spreekt in algemene termen van een land dat zich uitstrekt van de rivier van Egypte tot aan de Eufraat. (Gen. 15:18). Een tweede kaart schetst de precieze

nederzettingen

grenzen van het land Kanaän (Nummeri 34 en Ezechiël 47).

De westgrens van het beloofde land werd aldus gevormd door de kust van de Middellandse Zee, vanaf de Wadi El-Arish tot aan de berg Hor, vermoedelijk een berg ten noorden van Djebel in Libanon. Die kuststrook is nimmer in handen geweest van Israël. In het zuiden waren er de Philistijnse koninkrijken Gaza, Ashkelon, Ashdod en Ekron en daar waren geen Joodse nederzettingen. In het noorden werd de kuststrook beheerst door de Phoenicische koninkrijken Tyrus en Sidon. Vermoedelijk was daar wel sprake van een Israëlische presentie. Om zijn schulden af te lossen betaalde koning Salomo aan Hiram, koning van Tyrus, met de overdracht van 20 steden in het land van Galilea. (1 Kon.9:11-13). Heel West Galilea, vanaf Acco tot aan Rosh HaNikra, werd overgedragen aan de Phoeniciërs, en dat met de bevolking die daar woonde. Dit staat in de Tenach zonder enige kritiek van de kroniekschrijver van Salomo, en de verklaring daarvoor is duidelijk: Er is geen verbod in de Thora tot overdracht van gebieden aan iemand die geen lid is van het Israëlische volk. Het bezit van gebieden in Eretz Israël door het Joodse volk hangt altijd af van de politieke en militaire omstandigheden van het moment.

Laten we hopen en bidden, dat het inzicht mag doorbreken, dat de vrede ook wat mag kosten.

1 Koningen 9 : 11-13

11 Chiram, de koning van Tyrus, had Salomo geholpen met cederhout en cypreseshout en met goud, zoveel hij wenste - toen gaf koning Salomo aan Chiram twintig steden in het land Galilea.

12 Maar toen Chiram uit Tyrus trok om de steden te bezichtigen, die Salomo hem gegeven had, bevielen zij hem niet.

13 En hij zeide: Wat voor steden zijn dat, die gij mij gegeven hebt, mijn broeder? En men noemt ze het land Kabul tot op de huidige dag.

Literatuur:

- Le Figaro, mardi 7 juin 2005, "Les colons messianiques comptent sur un miracle" door Patrick Saint-Paul.
- "King Salomon gave land away", door Mordechai Cogan, Nieuwsdienst Haaretz, juni 2005.
- Zie ook mijn "Israël en het Land" in VoI, 45e jaargang, nr. 1 van febr. 2001

Er is geen verbod in de Thora tot overdracht van gebieden aan iemand die geen lid is van het Israëlische volk

Klaagliederen

Jeruzalem ten onder gegaan:

I:1 Hoe zit zij eenzaam neder,
de eens volkrijke stad;
als een weduwe is zij geworden,
die machtig was onder de volken;
de vorstin onder de landschappen
is onderworpen aan herendienst.

I:2 Bitter weent zij des nachts,
tranen vloeien langs haar wangen;
niemand is er die haar troost
onder al haar minnaars;
al haar vrienden werden haar ontrouw,
tot vijanden zijn zij haar geworden.

Schuldbelijdenis

I:18 Hij, de HERE, is rechtvaardig,
want tegen zijn woord ben ik weerspan-
ning geweest.

Hoort toch, al gij volken,
en ziet mijn smart;
mijn jonkvrouwen en mijn jongelingen
zijn in gevangenschap gegaan.

Door de Here geslagen

II:5 De Here is als een vijand geworden.
Hij heeft Israël verslonden,
al zijn paleizen vernietigd,
en bij de dochter van Juda vermenigvul-
digd
geklag en geklaag.

Bede om ontferming

II:20 Zie, HERE, en aanschouw
wie Gij dit hebt aangedaan!
Moeten vrouwen haar eigen kroost eten,
de kinderen die zij koesteren?
Moeten in het heiligdom des Heren
gedood worden priester en profeet?

III:19 Gedenk aan mijn ellende en
omzwerving,
aan de alsem en het vergif.
20 Zo vaak mijn ziel dit gedenkt,
buigt zij zich neder in mij.

Dit zal ik mij te binnen brengen,
daarom zal ik hopen:

De gunstbewijzen des HEREN

III:22 Het zijn de gunstbewijzen des
HEREN,
dat wij niet omgekomen zijn,
want zijn barmhartigheden houden niet
op,
23 elke morgen zijn zij nieuw, groot is uw
trouw
24 Mijn ziel zegt: Mijn deel is de HERE,
daarom zal ik op Hem hopen.

Hoop op redding

III:25 Goed is de HERE voor wie Hem
verwachten,
voor de ziel die Hem zoekt;
26 goed is het, in stilheid te wachten
op het heil des HEREN;
27 goed is het voor de man,
dat hij een juk in zijn jeugd draagt.

Zuilen verwoeste Tweede Tempel

Zacharia

II:12 En de HERE zal Juda op de heilige
bodem als zijn erfdeel in bezit nemen en
Hij zal Jeruzalem nog verkiezen.

VIII:19 Zo zegt de HERE der heerscharen:
Het vasten der vierde, vijfde, zevende en
tiende maand zal voor het huis van Juda
worden tot vrolijkheid en vreugde, ja tot
blijde feesten; hebt dan de waarheid en de
vrede lief.

BERICHTEN VANUIT HET CIS

Drs. M. van Campen

Afgelopen voorjaar was het drie jaar geleden dat het Centrum voor Israëlstudies werd opgericht. In de laatstgehouden bestuursvergadering hebben we teruggeblikt over het traject dat we met elkaar als participanten:

- Deputaatschap Kerk en Israël van Christelijke Gereformeerde Kerken,
- Gereformeerde Zendingbond en
- Christelijke Hogeschool Ede, hebben afgelegd.

Dankbaarheid overheerste over wat gedaan mocht worden in de diverse geledingen. Uiteraard waren er aanloopproblemen en vroeg het enige tijd om als verschillende bloedgroepen elkaar beter te leren kennen en te wenen aan elkaars 'cultuur'.

Ook de organisatie ontkwam niet aan enige kinderziekten. Niettemin is er alle reden om de God van Israël te danken voor de mogelijkheden die Hij schonk en voor de deuren die werden geopend.

De Israëlconsulent, drs. C.J. Rodenburg, heeft met zijn gezin inmiddels een thuisbasis in Jeruzalem gevonden. Met regelmaat vernemen we van zijn ervaringen. Intussen is hij al tijdens werkbezoeken in Nederland te gast geweest in diverse kerken en gemeenten. De symposia en studiedagen die werden georganiseerd, genoten een goede belangstelling.

Vooraf de verschijning van de eerste CIS-publicatie, *Israël, volk, land en staat. Terugblik en perspectief* werd ervaren als een hoogtepunt. In de pers is positief op deze studie, die de bezinning en de discussie in de kerken wilde bevorderen, gereageerd.

De werkgroepen zijn volop bezig met het realiseren van hun doelstellingen. Een van de vruchten daarvan was de cursus over Romeinen 11 die op verschillende plaatsen in het land was aangeboden. Ter voorbereiding op de Israëlzondag van dit jaar is een preekshets verzonden naar alle predikanten, met daarbij de mogelijkheid in kleine kring erover door te spreken. Centrale vraag daarbij: Hoe lezen we het Oude Testament met het oog op Gods weg met Israël?

Al met al leidde de evaluatie binnen het bestuur ertoe dat met overtuiging en verwachting is uitgesproken dat men met elkaar de ingeslagen weg wil vervolgen.

Met erkentelijkheid vermeld ik hier het feit dat ook de laatstgehouden synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken zich met waardering over de activiteiten van het CIS heeft uitgesproken.

Langzaam maar zeker is het CIS

Hoe lezen
we het
Oude
Testament
met het
oog op
Gods weg
met Israël?

BERICHTEN VANUIT HET CIS

**Juist
vandaag is
het nodig
dat we als
christenen
meer en
meer zicht
krijgen
op Gods
heilsplan
met zijn
uitverkoren
volk**

op de kaart komen te staan. Steeds meer geïnteresseerden weten de weg naar Ede te vinden en er zijn goede contacten met andere instanties die zich bezig houden met Israël, zoals bijvoorbeeld met de Protestantse Raad voor Kerk en Israël.

Het ingezette overleg met de verschillende Israëlorganen binnen de gereformeerde gezindte zal binnenkort worden voortgezet.

Intussen is de werkgroep *Theologische Bezinning* druk bezig met het voorbereiden van een tweede publicatie, die zal gaan over de plaats van Israël in het boek *Handelingen*. Een boeiend thema, vooral ook omdat het ons regelrecht werpt op de Schrift zelf. Hopelijk zullen de vruchten van dit studietraject na de verschijning ten goede komen aan predikanten en gemeenteleden.

In het najaar verschijnt DV in de CIS-reeks een boekje van de hand van ds. C. den Boer. Hij was jarenlang betrokken bij het Bezinningscomité en ook heeft hij enige tijd als bestuurslid het CIS gediend met zijn ervaring

en inzichten. Het boekje gaat over de joodse en christelijke paasdatum, zowel in historisch als bijbels perspectief. U hoort er meer over.

Als laatste vermeld ik in deze berichten de twee Israëlreizen die voor het komende jaar op stapel staan. Voor predikanten wordt er in het voorjaar een seminar georganiseerd, terwijl in het najaar een reis voor theologische studenten op academisch en HBO-niveau gepland staat.

Het ligt in de bedoeling dat ik u ook in volgende nummers van *Vrede over Israël* van tijd tot tijd zal bijpraten over de ontwikkelingen binnen het CIS. Hopelijk dragen deze berichten bij aan uw betrokkenheid bij de zaak waarvoor het CIS in het leven is geroepen. Juist vandaag is het – temidden van alle verwarring en spanning rond Israël –, nodig dat we als christenen meer en meer zicht krijgen op Gods heilsplan met zijn uitverkoren volk. Ons gebed mag elke dag zijn: *Vrede over Israël!*

Colofon

Commissie van redactie

drs. C.J. van den Boogert
ds. A. Brons
ds. H.D. Rietveld

Eindredacteur

drs. C.J. van den Boogert
Graspieper 8
8081 ZR Elburg
tel.: (0525) 69 02 22
e-mail:
booge269@planet.nl

Internetpagina

www.kerkenisrael.nl

Administratieadres

Landelijk kerkelijk bureau
van de Chr. Geref. Kerken
Vijftien Morgen 1
3901 HA Veenendaal
Postbus 334
3900 AH Veenendaal
tel. (0318) 58 23 50
fax (0318) 58 23 51
e-mail: lkb@cgk.nl

Penningmeester

H. van Braak
Prins Willem-Alexander-
park 133
3905 CD Veenendaal

tel.: (0318) 51 54 27

e-mail:

h.h.van.braak@hccnet.nl
Gironummer 365271,
t.n.v. penningmeester
deputaten Kerk & Israël
CGK te Veenendaal

Voor legaten en schenkingen kunt u contact opnemen met de penningmeester; hij geeft ook gaarne informatie over diverse aan te bevelen projecten.